b_econ_2025_

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВ, ЇХ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконала:
студентка 4 курсу групи 472
заочної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
Борин Ольга Іванівна _____
Керівник:
асистент кафедри фінансів і кредиту
Ковальчук Наталя Олександрівна _____

До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № ____ від ____ травня 2025 р.
Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____проф. Нікіфоров П.О.

Чернівці – 2025

АНОТАЦІЯ

Борин О.І. Фінансові ресурси підприємств, їх формування та використання в сучасних умовах господарювання. Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакаларського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2025. 50 с.

У кваліфікаційний роботі досліджено теоретичні основи формування та використання фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах господарювання, проаналізовано джерела формування та ефективність використання фінансових ресурсів ПП «Модуль-АВН» за 2022-2024 роки, обгрунтовано напрями підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

Ключові слова: фінансові ресурси, капітал, власний капітал, позиковий капітал, кредиторська заборгованість.

ABSTRACT

Boryn O.I. Financial Resources of Enterprises, Their Formation and Use in Modern Economic Conditions. Manuscript. Qualification work for obtaining the first (bachelor's) level of higher education in specialty 072 – Finance, banking and insurance. Yuri Fedkovich Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2025. 50 p.

In the qualification work the theoretical foundations of the formation and use of an enterprise’s financial resources under modern economic conditions was carried out, the analysis of the sources of formation and the efficiency of financial resources utilization at Private Enterprise «Modul-AVN» for the period 2022–2024 was performed, the ways of improving the efficiency of financial resource management of the enterprise were considered.

Keywords: financial resources, capital, equity, debt, accounts payable

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ О.І. Борин

ЗМІСТ

ВСТУП……..3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА……...5
1.1. Економічний зміст фінансових ресурсів та їх значення у діяльності підприємства……5
1.2. Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства……...…….11
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПП «МОДУЛЬ-АВН» ЗА 2022 - 2024 РОКИ……..19
2.1. Динаміка джерел формування фінансових ресурсів підприємства…..……..19
2.2. Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів підприємств…....24
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПП «МОДУЛЬ-АВН»……..32
3.1. Завдання ефективного управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах……...……..32
3.2. Прогнозні показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства……...……...38
ВИСНОВКИ..... 44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 46
ДОДАТКИ……..51

ВСТУП

У сучасних умовах ведення фінансово-господарської діяльності ефективне формування та раціональне використання фінансових ресурсів є запорукою стабільного функціонування та розвитку будь-якого підприємства. Зростання конкуренції, нестабільність економічного середовища, інфляційні процеси та посилення ролі інвестицій потребують від підприємств вдосконалення управління формуванням та використанням фінансових ресурсів підприємства. Актуальність теми зумовлена необхідністю пошуку ефективних механізмів управління фінансовими ресурсами, що дозволить забезпечити фінансову стійкість, підвищити прибутковість та конкурентоспроможність суб'єктів господарювання. Особливої уваги набувають питання оптимізації структури фінансових ресурсів, зокрема джерел їх формування, та підвищення ефективності їх використання.

Питання формування та ефективного використання фінансових ресурсів підприємства є предметом дослідження багатьох науковців, зокрема ці питання є предметом наукових інтересів таких науковців: Адамів М.Є., Ганас В.С., Бровко Л.І., Бровко Є.І., Крижановський О.О., Галачинська Т., Рзаєва Т. Г., Рзаєв Г.І., Гвоздєй Н.І., Бондарук І.С., Вінницька О.А., Гриценко Л.Л., Деркач Л.С., Лазаріді М.М., Мавлєва Д.Е., Лиса О.В., Марченко В.М., Власенко А.С., Масюк Ю.В., Шкода А.В.

Об'єктом роботи є фінансові ресурми підприємства, предметом - процеси формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

Метою роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів формування фінансових ресурсів підприємства та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності їх використання.

Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

– розкрити суть фінансових ресурсів та джерел їх формування;

– дослідити значення фінансових ресурсів у діяльності підприємств;

– проаналізувати джерела фінансування фінансових ресурсів досліджуваного підприємства;

– оцінити показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства;

– запропонувати шляхи удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства.

У процесі дослідження було використано комплекс методів, які дозволили всебічно вивчити теоретичні засади та практичні аспекти формування і використання фінансових ресурсів підприємства, зокрема загальнонаукові методи: аналіз і синтез - використовувались для теоретичного розкриття поняття фінансових ресурсів, визначення їхніх складових, джерел формування та напрямів використання; індукція і дедукція - при формулюванні висновків щодо тенденцій у фінансовому забезпеченні підприємства на основі конкретних статистичних показників та прикладів з практики; економіко-статистичні методи: метод порівняння дозволив зіставити ключові фінансові коефіцієнти з нормативними значеннями з метою виявлення сильних і слабких сторін фінансового стану підприємства, графічний метод було використано для візуалізації результатів аналізу; методи фінансового аналізу: горизонтальний та вертикальний аналіз фінансової звітності підприємства, коефіцієнтний аналіз; методи економіко-математичного моделювання, зокрема методи прогнозного аналізу – функціонал Excel.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи слугують нормативно-правові акти України, фінансова звітність ПП «Модуль-АВН», наукові праці вчених.

Структура кваліфікаційної роботи наступна: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 50 сторінок друкованого тексту, основний зміст роботи викладено на 39 сторінках. Робота містить 9 таблиць та 5 рисунків, список використаних джерел включає 45 найменувань.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічний зміст фінансових ресурсів та їх значення у діяльності підприємства

У сучасному динамічному та нестабільному економічному середовищі фінансові ресурси є фундаментальною основою стабільного функціонування та подальшого розвитку будь-якого підприємства. Вони є тим ресурсом, що забезпечує можливість здійснення поточної діяльності, фінансування стратегічних ініціатив, підтримки платоспроможності та адаптації до змін ринкової кон'юнктури. Розуміння сутності та усвідомлення ключової ролі фінансових ресурсів є критично важливим для ефективного управління підприємством та досягнення його стратегічних цілей. Саме тому дослідження природи, джерел та механізмів використання фінансових ресурсів становить значний інтерес для теорії та практики сучасного менеджменту.

Важливим моментом дослідження фінансових ресурсів є вивчення їх економічної суті. В науковій літературі можна зустріти різні визначення фінансових ресурсів підприємства.

Нечипоренко А.В., Рибалкіна А.О. трактують фінансові ресурси підприємства як «сукупність усіх грошових коштів, які має підприємство на певну дату через провадження своєї основної, фінансової та інвестиційної діяльності» [33].

Лазаріді М.М., досліджуючи фінансові ресурси підприємства розуміє під ними «всі надходження суб’єкта господарювання, які знаходяться в готівковій та безготівковій формі й використовуються для покриття його потреб та фінансових зобов’язань з метою забезпечення розширеного відтворення» [25, с.

114].

За підходом Рамського А.Ю., Васечко Л.І., Пожар А.С. «фінансові ресурси підприємства – це сума всіх грошових коштів, якими володіє підприємство на певну дату, сформованих за рахунок зовнішніх та внутрішніх джерел і є основним виробничим фактором разом з іншими виробничими ресурсами – матеріальними, трудовими тощо» [38, с. 36].

Авторами Гриценко Л.Л., Деркач Л.С. запропонована дефініція «фінансові ресурси», як «надходження суб'єкта господарювання, що перебувають у децентралізованих фондах грошових коштів, а також в нефондовій формі, та використовуються на покриття його потреб й фінансових зобов'язань з метою забезпечення розширеного відтворення» [10, с. 81]

На думку Бердара М.М. фінансові ресурси підприємств – це їх власний та залучений грошовий капітал, який вони використовують для формування власних активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою отримання доходу, прибутку [3, с. 209]. Практично тотожне визначення фінансових ресурсів дають Бровко Л. І., Бровко Є. І., Крижановський О.О., Адамів М. Є., Ганас В. С.: «фінансові ресурси підприємств - це їх власний та залучений грошовий капітал, який вони використовують для формування власних активів та здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою отримання прибутку [7, с. 59; 1].

Отже, найчастіше фінансові ресурси підприємства ототжнюють із його капіталом. І. Бланк зазначає, що таке ототожнення є коректним лише у випадку створення нового виробництва, коли стартовий капітал у грошовій формі є єдиним фінансовим ресурсом, який забезпечує формування його статутного капіталу [4, с. 13]. Тобто автор наголошує, що капітал, безперечно, є важливою складовою фінансових ресурсів підприємства, оскільки він являє собою кошти, інвестовані у виробництво з метою отримання доходу. Однак, на його думку, фінансові ресурси є ширшим поняттям і включають не лише власний капітал (інвестований власниками), але й залучені кошти (позики, кредити, кредиторська заборгованість тощо), а також інші джерела фінансування

(наприклад, амортизаційні відрахування, прибуток). Можна зробити висновок, що у даному випадку капітал ототжнюється із власним капіталом, проте насправді капітал має різноманітні джерела формування. Тобто твердження про те, що капітал є перетвореною формою фінансових ресурсів потребує уточнення, адже капітал дійсно формується за рахунок фінансових ресурсів, які інвестуються у активи підприємства. Проте, фінансові ресурси включають в себе значно більше елементів, ніж просто інвестований капітал.

Масюк Ю.В., Шкода А.В. наголошують: «фінансові ресурси, є головною метою у здобутті фінансової стійкості, що дозволяють збільшувати шанси на виживання у ринковій стихії, забезпечуючи розрахунок за зобов'язаннями перед державними органами. Також під фінансовими ресурсами доцільно визначати грошові доходи, накопичення та надходження, що перебувають у власності або користуванні суб'єктів господарювання. Використовувані ними із ціллю відтворення розширеного, для соціальних потреб, матеріального стимулювання працюючих, реалізації соціальних програм» [32].

На нашу думку, цілком правильним є те, що фінансові ресурси – це сукупність власного, позиченого, залученого капіталу, вкладеного у активи підприємства з метою виконання завдань фінансово-господарської діяльності та одержання максимального прибутку.

Фінансові ресурси мають певні ознаки, які характеризують їх як економічну категорію та мають важливе значення для прийняття ефективних управлінських рішень. Дані характерні риси відображає рис. 1.1.

Обмежена мобільність означає, що фінансові ресурси підприємства часто «прив'язані» до певних напрямів діяльності, структурних підрозділів або джерел. Наприклад, кошти, отримані як цільове фінансування чи кредит, не можна вільно перекидати на інші потреби без порушення умов використання. Також швидке перепрофілювання інвестицій або оборотних коштів буває складним через контрактні чи логістичні обмеження.

Фінансові ресурси підприємства - це база для отримання прибутку. Власні кошти, інвестиції, кредити та інші надходження використовуються для

закупівлі сировини, оплати праці, маркетингу тощо. Через ефективне використання ресурсів формується дохід підприємства.

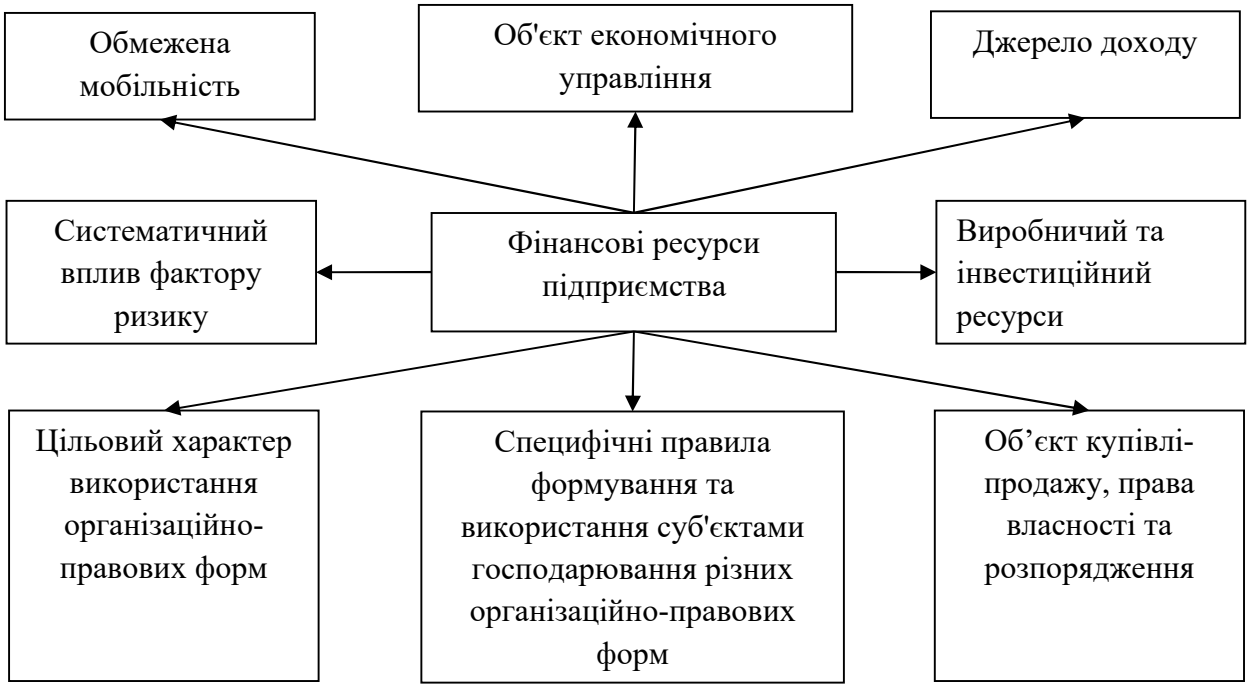

Рис. 1.1. Характерні ознаки фінансових ресурсів підприємства

Складено за даними [7, с. 58]

На підприємстві фінансові ресурси підлягають ретельному плануванню, обліку, контролю та аналізу. Управління ними - це ключова функція фінансового менеджменту, яка впливає на платоспроможність, ліквідність і загальну стійкість бізнесу.

На підприємство впливають зовнішні й внутрішні ризики: нестабільність ринку, зміни цін, курсові коливання, зміна податкового законодавства тощо. Це вимагає формування фінансових резервів і гнучкого антикризового планування.

Форми організації бізнесу (ФОП, ТОВ, АТ тощо) визначають різні підходи до фінансового обліку, оподаткування, доступу до кредитів і інвесторів. Наприклад, акціонерне товариство може залучати ресурси шляхом емісії акцій, чого не може зробити приватне підприємство.

Фінансові інструменти підприємства (акції, облігації, частки в статутному капіталі) можуть продаватися, купуватися або використовуватися як застава. Це

відкриває можливості для інвестування та рефінансування.

Фінансові ресурси здатні трансформуватися у фізичні, трудові, інформаційні та інші ресурси. Наприклад, за гроші можна придбати обладнання, оплатити працю чи розробити нові технології - тобто забезпечити інші виробничі ресурси.

Фінансові ресурси, особливо бюджетні чи грантові, часто мають чітко визначене призначення. Вони мають бути використані лише на визначені цілі (будівництво, зарплати, наукові дослідження тощо), і відступ від цих цілей може спричинити юридичні наслідки.

Фінансові ресурси відіграють роль і у виробництві (оплата праці, сировини), і в інвестиціях (купівля основних фондів, модернізація підприємства). Вони - ключова основа для зростання економіки.

На фінансові ресурси впливає сукупність факторів, які традиційно поділяють на внутрішні і зовнішні. Наприклад, Нікольчук Ю.М., Лопатовська О.О. визначають, що до факторів впливу на фінансові ресурси можна віднести наступні зовнішні: «політичні – ступінь монополізації виробництва, розвиток зовнішньоекономічних зв’язків; економічні – рівень розвитку виробництва, наявність платоспроможного попиту; соціально-правові форми власності, система оподаткування, соціальні гарантії; територіальні – джерела сировини, ринки збуту, розвиток інфраструктури; демографічні – чисельність населення, міграційні процеси; екологічні – стан навколишнього природного середовища» [34, с. 60]. До внутрішніх факторів впливу на фінансові ресурси автори відносять: «організаційно-технічні – технічна озброєність підприємства, ступінь використання передових технологій, механізм управління, продуктивність праці, маркетингова діяльність та інші; фінансово-економічні – обсяг реалізованих послуг, їх конкурентоздатність, обсяг фінансових ресурсів та їхню структуру, дохід та інші [34, с. 61].

Соляник Л.Г., Цуркан І.М., Сорокіна І.Р. пропонують дещо інші чинники впливу на фінансові ресурси, проте їх розподіл на внутрішні та зовнішні зберігається. «До внутрішніх відносяться: масштаб організації; стадія розвитку

самої організації; суб'єктивний фактор керівництва, власників Зовнішні також чинять вплив на пріоритетність цілей, до них відносяться: стан фінансового ринку, податкової, грошової та кредитно-грошової політики держави» [39].

Фінансові ресурси підприємства відіграють надзвичайно важливу роль у його діяльності та розвитку, адже визначають можливості підприємства фінансувати свою діяльність. Їх можна охарактеризувати наступним чином:

1. Забезпечення поточної діяльності. Фінансові ресурси є основою для здійснення операційної діяльності підприємства. Вони використовуються для придбання сировини, матеріалів, оплати праці, покриття виробничих витрат, збуту продукції та інших поточних потреб. Без достатнього обсягу фінансових ресурсів підприємство не зможе підтримувати безперервний виробничий процес.

2. Фінансування інвестиційного розвитку. Фінансові ресурси є ключовим джерелом для здійснення інвестицій у модернізацію обладнання, придбання нових технологій, розширення виробничих потужностей, освоєння нових ринків та інших заходів, спрямованих на довгостроковий розвиток підприємства та підвищення його конкурентоспроможності.

3. Підтримання фінансової стійкості та платоспроможності. Наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів забезпечує фінансову стійкість підприємства, його здатність своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання перед постачальниками, кредиторами, бюджетом та іншими контрагентами. Це є запорукою його надійності та ділової репутації.

4. Забезпечення ліквідності. Фінансові ресурси, особливо у грошовій формі та у вигляді високоліквідних активів, необхідні для підтримання ліквідності підприємства, тобто його здатності швидко перетворювати активи на грошові кошти для покриття непередбачених витрат або термінових зобов'язань.

5. Оптимізація структури капіталу. Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє підприємству оптимізувати структуру свого капіталу, визначати оптимальне співвідношення власних та залучених коштів,

мінімізувати вартість капіталу та підвищувати фінансову рентабельність.

6. Реагування на ринкові зміни та кризові ситуації. Наявність резерву фінансових ресурсів надає підприємству гнучкість у реагуванні на зміни ринкової кон'юнктури, виникнення кризових ситуацій, непередбачених витрат або нових можливостей.

7. Забезпечення прибутковості. Раціональне використання фінансових ресурсів, їх ефективне інвестування та управління витратами є важливими факторами забезпечення прибутковості діяльності підприємства та зростання його вартості.

Отже, фінансові ресурси забезпечують «життєдіяльність» підприємства, його зростання та стійкість у мінливому економічному середовищі. Ефективне формування, розподіл та використання фінансових ресурсів є одним з ключових завдань фінансової роботи підприємства.

1.2. Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства

Для ефективного управління фінансовими ресурсами їх класифікують за рядом ознак. Однією із ключових є джерело формування. За джерелами формування. Класифікація за джерелами формування фінансових ресурсів розподіляє їх на власні, залучені та позичені.

До власних фінансових ресурсів можна віднести капітал, що належить підприємству, включаючи статутний капітал, нерозподілений прибуток і резерви. Вони формуються з доходів підприємства і є основою для його фінансової стійкості. Власні фінансові ресурси підприємств здебільшого формуються через реалізацію продукції.

До залучених фінансових ресурсів відносяться кошти, які підприємство отримує із зовнішніх джерел, такі як інвестиції від інших компаній, венчурний

капітал. Залучені ресурси також включають кошти, отримані через інвестиції або субсидії від держави та міжнародних організацій.

Позичені фінансові ресурси включають кредити, облігації та інші боргові зобов'язання. Позичені фінансові ресурси є критично важливими для підприємств, оскільки кредитування часто вирішує проблему обмеження власних фінансових ресурсів. Позичені фінансові ресурси завжди залучаються на платній основі.

Джерела формування фінансових ресурсів підприємства наведені на рис. 1.2.

За функціональним призначенням «фінансові ресурси підприємств класифікуються за їх функціональним призначенням на операційні, інвестиційні та резервні. Операційні ресурси забезпечують поточну діяльність, інвестиційні спрямовані на розвиток підприємства, а резервні створюються для забезпечення фінансової стійкості. Операційні фінансові ресурси використовуються для забезпечення поточної діяльності підприємства, включаючи оплату постачальникам, заробітну плату, витрати на матеріали та послуги. Вони є основою для безперебійного функціонування підприємства» [25, с. 115].

Класифікація за терміном використання передбачає поділ фінансових ресурсів на короткострокові та довгострокові. Короткострокові ресурси використовуються для фінансування поточної діяльності (обіговий капітал, закупівля сировини, виплата зарплати тощо), а довгострокові спрямовані на стратегічні інвестиції (використовуються для реалізації стратегічних планів підприємства, таких як інвестиції в нові проекти, розширення виробництва, реконструкція або придбання нерухомості, з терміном використання більше одного року, придбання нової техніки, будівництво нових об'єктів та впровадження інноваційних технологій) [25, с. 116].

Марченко В.М., Власенко А.С. пропонують класифікацію фінансових ресурсів «за об’єктом інвестування, що передбачає їх поділ на основний та оборотний; за метою використання фінансові ресурси поділяють на виробничі,

фінансові та спекулятивні; за ймовірністю погашення зобов'язань на найтерміновіші зобов'язання, короткострокові пасиви, довгострокові пасиви, постійні пасиви; за напрямками залучення – зовнішні та внутрішні»[30, с. 32].

Рис. 1.2. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства [32]

До внутрішніх джерел фінансових ресурсів відносять виручку від реалізації продукції, робіт та послуг, надходження від інвестиційної та фінансової діяльності, внески акціонерів тощо, до зовнішніх – бюджетні асигнування, кредити та позики, кредиторську заборгованість, страхові відшкодування, надходження від галузевих структур у порядку перерозподілу тощо.

Використання фінансових ресурсів здійснюється у розрізі певних напрямів. «У сучасних умовах господарювання використання фінансових ресурсів може здійснюватися підприємством за такими напрямами:

– платежі організаціям фінансово-банківської системи, обумовлені виконанням фінансових зобов'язань (податкові платежі до бюджету, страхові платежі, виплата відсотків за користування банківськими кредитами, погашення раніше отриманих позик тощо);

– інвестування власних коштів в капітальні затрати (реінвестування), пов'язане з розширенням та технічним оновленням виробництва, переходом на нові прогресивні технології, використання «ноу-хау» тощо);

– інвестування фінансових ресурсів у цінні папери інших суб'єктів господарювання: акції, облігації, які є об'єктом купівлі-продажу на ринку;

– використання фінансових ресурсів на забезпечення потреб соціального характеру, на благодійні цілі, спонсорство тощо» [33].

Якщо підприємство має у своєму розпорядженні достатній обсяг фінансових ресурсів, наступним важливим етапом для його ефективної діяльності є їхнє раціональне використання. У зв'язку з цим доцільно розглянути класифікацію напрямів використання фінансових ресурсів. Рис. 1.3 відображає найпоширеніший підхід, заснований на розподілі фінансових ресурсів за видами активів і витрат.

Використання фінансових ресурсів на формування необоротних активів передбачає їх вкладення у основні засоби, нематеріальні активи, довгострокову дебіторську заборгованість, довгострокові фінансові інвестиції, інші необоротні активи. Також фінансові ресурси є джерелом формування оборотних активів,

таких як: запаси, поточна дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції, грошові кошти та їх еквіваленти, інші оборотні активи.

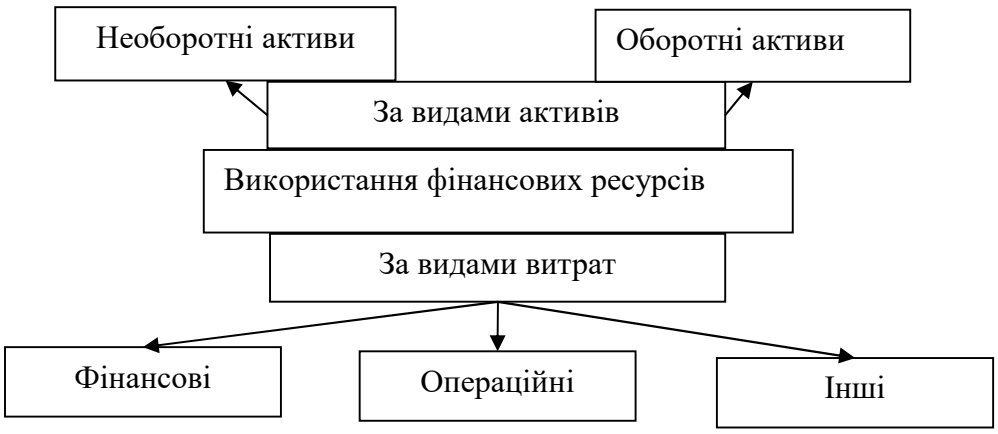

Рис. 1.3. Напрями використання фінансових ресурсів підприємства
Складено за даними [10, с. 83]

За іншою класифікаційною ознакою операційні витрати, в свою чергу, поділяють на виробничі (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, інші витрати); збутові (транспортні витрати, зберігання продукції, реалізація, страхування, недостачі, реклама); адміністративноуправлінські (утримання загальногосподарського персоналу; витрати на інформаційні, аудиторські послуги). Фінансові витрати включають сплату за кредитами, випуск, обіг власних цінних паперів, а інші - вибуття активів, втрати від надзвичайних подій, аварій тощо.

Ключовим показником «фінансового здоров'я» підприємства є раціональне використання його фінансових ресурсів, що водночас виступає передумовою досягнення високих результатів у господарській діяльності. Ефективне управління фінансовими ресурсами сприяє отриманню додаткового прибутку.

«Під словом «ефективний» в широкому розумінні розглядають такого, що приносить певну віддачу. Окрім того, «ефективне використання фінансових ресурсів» означає не тільки одержання максимальної віддачі від їхнього

використання, але й правильний розподіл їхнього вкладення, що забезпечить оптимальне співвідношення ресурсів з метою одержання максимального результату від їхнього використання» [9, с. 218].

Ефективне використання фінансових ресурсів на підприємстві є визначальним чинником для його стабільного функціонування та економічного розвитку. Це один із головних факторів, що впливають на отримання прибутку та його величину. Важливою складовою цього процесу є глибокий аналіз ефективності використання фінансів, що дозволяє дослідити динаміку та структуру грошових потоків і оцінити їх доцільність та оптимальність.

Ефективність використання фінансових ресурсів характеризує система показників. «Ефективність використання фінансових ресурсів підприємства характеризують відносні показники – показники оборотності та ефективності використання фінансових ресурсів. Власне вони є одними із ключових у прийнятті рішення про фінансовий потенціал підприємства, адже визначають наскільки вкладений капітал окупається у вигляді надходжень виручки від реалізації продукції та чистого прибутку» [20].

Важливий елемент загальної системи управління підприємством – це аналіз фінансових ресурсів підприємства, що являє собою систему способів опрацювання, трансформації та використання інформації для забезпечення його конкурентоспроможності. Здійснення аналізу фінансових ресурсів підприємства дає можливість якісно оцінити управлінські рішення, визначити вичерпність і достовірність інформаційного забезпечення для їх обґрунтування, виявити можливість та оцінити ризик господарського чи фінансового маневру, дати характеристику стратегії і тактики функціонування суб’єкта господарювання.

Аналіз фінансових ресурсів підприємства проводять у розрізі формування та використання. Формування фінансових ресурсів передбачає оцінку структури фінансових ресурсів та їх зміни за період дослідження; аналіз джерел власних та позикових коштів. Використання фінансових ресурсів передбачає оцінку активів (основного та оборотного капіталу), показників ділової

активності, фінансової стійкості, рентабельності, ліквідності.

Важливим є аналіз показників рентабельності фінансових ресурсів (капіталу), методика визначення яких наведена у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Порядок розрахунку показників ефективності використання капіталу [марусяк, 39]

Показник	Алгоритм розрахунку, %
Рентабельність капіталу	Чистий прибуток / Середня вартість капіталу
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Середня вартість власного капіталу
Рентабельність позикового капіталу	Чистий прибуток / Середня вартість позикового капіталу

Порядок розрахунку показників оцінки формування та використання фінансових ресурсів відображає дод. А.

Отже, фінансові ресурси є фундаментом для функціонування будь-якого підприємства, забезпечуючи здійснення господарської діяльності, реалізацію інвестиційних проєктів, розвиток інновацій та підтримку конкурентоспроможності. Джерела їх формування можуть мати як внутрішній, так і зовнішній характер. До внутрішніх джерел належать власний капітал підприємства, прибуток, амортизаційні відрахування, резервні фонди, а також мобілізація прихованих ресурсів через оптимізацію витрат. Зовнішні джерела включають залучення позикового капіталу через банківські кредити, випуск облігацій, отримання інвестицій, грантів або державних субсидій.

Раціональне поєднання різних джерел фінансування дає змогу підприємству не лише зміцнити свою фінансову стійкість, а й знизити ризики, пов’язані із залученням капіталу. Важливим завданням є оптимізація структури джерел фінансування з урахуванням вартості капіталу, умов його залучення, строків повернення та впливу на фінансову незалежність підприємства.

Щодо напрямів використання фінансових ресурсів, їх можна класифікувати за основними сферами діяльності підприємства: операційна діяльність (придбання сировини, оплата праці, утримання обладнання),

інвестиційна діяльність (оновлення основних засобів, впровадження нових технологій), фінансова діяльність (погашення боргів, виплата дивідендів), а також соціальні потреби (розвиток корпоративної культури, соціальні програми для працівників). Ефективне розподілення фінансових ресурсів забезпечує стабільність операційної діяльності, підвищує рівень прибутковості та сприяє довгостроковому розвитку підприємства.

Таким чином, успішне управління джерелами формування та напрямами використання фінансових ресурсів є ключовим чинником підвищення ефективності діяльності підприємства, зміцнення його ринкових позицій та забезпечення фінансової безпеки в умовах змінного економічного середовища.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПП «МОДУЛЬ-АВН» ЗА 2022 - 2024 РОКИ

2.1. Динаміка джерел формування фінансових ресурсів підприємства

Фінансові ресурси є основою ефективного функціонування будь-якого підприємства, оскільки вони забезпечують можливість здійснення господарської діяльності, реалізації інвестиційних проєктів та досягнення стратегічних цілей. Від джерел формування цих ресурсів залежить не лише фінансова стабільність суб’єкта господарювання, а й його здатність адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Аналіз джерел фінансових ресурсів дозволяє виявити оптимальну структуру капіталу, оцінити ступінь залежності від зовнішніх інвесторів, а також виявити потенційні ризики у фінансуванні. У цьому контексті дослідження джерел формування фінансових ресурсів є важливою складовою фінансового аналізу та стратегічного планування.

Дослідження фінансових ресурсів проводиться за даними фінансової звітності (дод. Б.1-Б.3) приватного підприємства «Модуль-АВН» (ПП «Модуль-АВН»). Приватне підприємство «Модуль-АВН» функціонує на території Чернівецької області.

Предметом діяльності ПП «Модуль-АВН» є:

1. Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва.
2. Виробництво неелектричних побутових приладів..
3. Виробництво інших готових металевих виробів.
4. Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення.

5. Будівництво житлових і нежитлових будівель.

Основними складовими капіталу будь-якого підприємства є власний капітал, довгострокові та поточні зобов'язання. ПП «Модуль-АВН» відповідно до фінансової звітності (дод. Б.1-Б.3) використовує усі ці види капіталу. Проаналізуємо склад і структуру капіталу (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Склад і структура джерел формування фінансових ресурсів ПП «Модуль-АВН» у 2022-2024 роках

Капітал	2022 рік		2023 рік		2024 рік		Відхилення, тис.грн.	
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	2023/ 2022	2024 / 2023
1. Власний капітал	1609,7	50,25	1706,2	44,78	2081,3	71,86	96,5	375,1
2. Довгострокові зобов'язання	998	31,15	1080,1	28,34	0	0	82,1	-1080,1
3. Поточні зобов'язання	596	18,60	1024,3	26,88	815,2	28,14	428,3	-209,1
Всього капіталу	3203,7	100	3810,6	100	2896,5	100	606,9	-914,1

Отже, у 2023 році сума капіталу збільшилась на 606,9 тис.грн., а у 2024 році – зменшилась на 914,1 тис.грн. Зменшення капіталу характеризує зменшення обсягів діяльності, а збільшення – навпаки нарощення фінансового потенціалу. Таку ж динаміку мав позиковий капітал – і довго-, і короткостроковий: зростання у 2022 році та зменшення у 2023 році.Власний капітал підприємства демонструє стійку динаміку до зростання, що є позитивним та сприяє зміцненню фінансової стійкості підприємства.

У 2022 році частка власного капіталу трохи перевищує 50%, що відповідає нормативам фінансової стійкості. У 2023 році частка власного капіталу менше допустимої межі для забезпечення фінансової стійкості (50%), що є негативним та свідчить про залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Проте, як у 2022 році, так і у 2023 році довгострокові зобов'язання мають трохи більшу частку, ніж короткостроковий капітал, вони є

стабільнішим джерелом фінансування, ніж поточні зобов'язання. У 2024 році структура капіталу значним чином змінилась – підприємство погасило довгострокові зобов'язання, джерелами формування активів залишились власний капітал та поточні зобов'язання. Динаміка структури джерел формування фінансових ресурсів є позитивною – частка власного капіталу зросла до рівня 71,86%, що позитивно позначається на рівні фінансової стійкості. Частка поточних зобов'язань дещо зросла, проте, враховуючи, що це єдине джерело позикового капіталу є відносно низькою – 28,14%.

Проведемо детальніше дослідження власних фінансових ресурсів (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Склад і структура джерел формування власних фінансових ресурсів ПП «Модуль-АВН» у 2022-2024 роках

Власний капітал	2022 рік		2023 рік		2024 рік		Відхилення, тис.грн.	
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	2023/ 2022	2024 / 2023
1. Зареєстрований капітал	984	61,13	1000	58,61	1000	48,05	16,0	-
2. Нерозподілений прибуток	625,7	38,87	706,2	41,39	1081,3	51,95	80,5	375,1
Всього власного капіталу	1609,7	100	1706,2	100	2081,3	100	96,5	375,1

Як вже зазначалось, сума власних фінансових ресурсів зростає щороку. Сума зареєстрованого капіталу зросла на 16 тис.грн. у 2023 році порівняно з 2022 роком, у 2024 році залишилась на тому ж самому рівні 1000 тис.грн. Нерозподілений прибуток зростає щороку - на 80,5 тис.грн. він зріс порівняно з 2022 роком і на 375,1 у 2024 році.

У структурі власного капіталу підприємства у 2022 році та 2023 році переважає зареєстрований капітал. Це означає, що підприємство не дуже інтенсивно накопичує чистий прибуток, тобто кошти власників переважають. Проте динаміка позитивна – зростає питома вага нерозподіленого прибутку та

зменшується частка зареєстрованого капіталу. У 2024 році ситуація кардинально змінилась – у структурі власного капіталу став переважати нерозподілений прибуток – його частка становить 51,95%, тому при збереженні такої динаміки рівень нагромаджених фінансових ресурсів зростатиме.

Склад і структуру позикового капіталу наведена у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Склад і структура позикових фінансових ресурсів

ПП «Модуль-АВН» у 2022-2024 роках

Позиковий капітал	2022 рік		2023 рік		2024 рік		Відхилення, тис.грн.	
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	2023/ 2022	2024 / 2023
Довгостроковий позиковий капітал								
Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування і забезпечення	998	100	1080,1	100	-	-	82,1	-1080,1
Короткостроковий позиковий капітал								
Поточні зобов'язання	480,2	100	896	100	687,5	100	428,3	-209,1
- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	18	80,57	23,8	87,47	18,2	84,34	415,8	-208,5
- кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	24,3	3,02	36,8	2,32	28,2	2,23	5,8	-5,6
- кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	73,5	4,08	67,7	3,59	81,3	3,46	12,5	-8,6
- кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	480,2	12,33	896	6,61	687,5	9,97	-5,8	13,6

Довгострокові зобов'язання підприємство мало у 2022 році та 2023 році,

це не були кредити, а забезпечення виплат відпусток, а також інші довгострокові зобов'язання. Проте у 2024 році підприємство не має таких зобов'язань.

Поточні зобов'язання підприємства формуються переважно із кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги –80,6% у 2022 році, 87,5% у 2023 році та 84,34% у 2024 році. Тобто її питома вага дещо зменшилась порівняно з 2023 роком, проте порівняно з 2022 роком зросла, тобто підприємство відстрочує розрахунки з постачальниками і використовує активно дане джерело фінансування на безоплатній основі.

Питома частка заборгованості за розрахунками є відносно незначною, проте найбільшу питому вагу займає кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці. Її питома вага становила 12,33 у 2022 році, у 2023 році відбулась позитивна її зміна – зменшення до рівня 6,61%, проте у 2024 році показник знову зріс – до 9,97%. Необхідно ретельно аналізувати даний показник та намагатись його мінімізувати, адже він свідчить про затримку виплати зарплат, що може вказувати на проблеми з платоспроможністю підприємства.

Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом становила 24,3 тис.грн., 36,8 тис.грн. та 28,2 тис.грн. відповідно у 2022 році, 2023 році та 2024 році. Тобто у 2023 році показник зріс, а у 2024 році зменшився. Проте в цілому за весь період дослідження сума кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом збільшилась, що не можна оцінювати як позитивне явище. Проте позитивною є динаміка питомої ваги кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом у поточних зобов'язаннях підприємства – зменшення з 3,02% у 2022 році до 2,23% у 2024 році.

Негативну динаміку за весь період дослідження має показник «Кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування» - 73,5 тис.грн. у 2022 році та, попри зменшення у 2023 році, у 2024 році показник зріс до рівня 81,3 тис.грн., що переважно пов'язана із єдиним соціальним внеском. Частка кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування у поточних

зобов’язаннях підприємства зменшувалась щороку протягом періоду дослідження – із 4,08% у 2022 році до 3,46% у 2024 році.

Отже, аналіз джерел формування фінансових ресурсів ПП «Модуль-АВН» дозволив визначити, що підприємство використовує як власні, так і залучені кошти для забезпечення своєї діяльності. Основну частину ресурсів формують власний капітал, а у його складі - нерозподілений прибуток (у 2024 році), а також коротко- та довгострокові зобов’язання (у 2024 році лише короткострокові зобов’язання). Структура джерел свідчить про помірний рівень залежності від зовнішнього фінансування, що загалом є прийнятним для підприємства з огляду на нормативи фінансової стійкості, адже частка власного капіталу більше 70% при нормативах фінансової стійкості, які передбачають питому вагу власних фінансових ресурсів у загальній сумі капіталу на рівні більше 50%.

Важливо зазначити, що вся частина поточних зобов’язань підприємства припадає на поточну кредиторську заборгованість, в структурі якої переважає кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Також існує заборгованість з оплати праці, розрахунків з бюджетом та соціального страхування, що може свідчити про короткострокові труднощі з ліквідністю та платоспроможністю підприємства. У такому випадку доцільно посилити контроль за дебіторською заборгованістю та оптимізувати обігові кошти.

2.2. Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Раціональне та ефективне використання фінансових ресурсів є ключовою умовою забезпечення стабільного функціонування та розвитку підприємства. Саме ефективність управління фінансами визначає здатність підприємства генерувати прибуток, підтримувати платоспроможність, інвестувати у

розширення діяльності та протистояти фінансовим ризикам. Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів дозволяє оцінити ступінь досягнення цих цілей, виявити наявні резерви підвищення продуктивності капіталу, а також сформувати обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимізації фінансових потоків.

Розпочнемо аналіз фінансових ресурсів із показників оборотності загальної суми фінансових ресурсів, власних та позикових фінансових ресурсів (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Показники оборотності та ефективності використання фінансових ресурсів ПП «Модуль-АВН» у 2022-2024 роках

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення (+,-)	
				2023/ 2022	2024/ 2023
Коефіцієнт оборотності капіталу	0,914	1,009	1,028	0,094	0,020
Коефіцієнт завантаження капіталу	1,094	0,992	0,973	-0,102	-0,019
Тривалість обороту капіталу, дні	394	357	350	-37	-7
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,319	2,133	1,821	-0,185	-0,313
Тривалість одного обороту власного капіталу, дні	155	169	198	13	29
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,021	4,366	3,749	0,345	-0,617
Середній термін погашення кредиторської заборгованості, дні	90	82	96	-7	14
Рентабельність капіталу, %	2,41	21,62	11,19	19,21	-10,43
Рентабельність власного капіталу, %	6,12	45,73	19,81	39,61	-25,92

Оцінюючи зміну показників оборотності капіталу за період дослідження, можна відзначити позитивну динаміку. У 2023 році, порівняно з попереднім роком, оборотність капіталу пришвидшилась, що виражається у збільшенні коефіцієнта оборотності капіталу на 0,094, зменшенні коефіцієнта завантаження капіталу на 0,102. Також, тривалість обороту капіталу у 2023 році склала 357 днів, що на 37 днів менше, ніж у 2022 році. Фактором такої зміни

показників оборотності капіталу стало збільшення виручки від реалізації продукції, адже середньорічна сума капіталу зросла, що негативно вплинуло на показники його оборотності. У 2024 році виручка від реалізації продукції зменшилась, однак динаміка показників обертання капіталу залишилась позитивною, адже середньорічна сума капіталу теж зменшилась. Так, коефіцієнт оборотності у 2024 році порівняно з 2023 роком зріс на 0,020, а коефіцієнт завантаження зменшився на 0,019. У 2024 році показник тривалості обороту зменшився до 350 днів, що на 7 днів менше, ніж у 2023 році.

Якщо говорити про показники оборотності власних фінансових ресурсів, то їхня динаміка є негативною. Так, у 2023 році порівняно з 2022 роком негативною була динаміка таких показників: коефіцієнт оборотності власного капіталу зменшився на 0,185 і становив 2,133; тривалість одного обороту зросла до 169 днів, тобто на 13 днів. У 2024 році коефіцієнт обертання продовжував демонструвати зменшення – до рівня 1,821, що на 0,313 менше значення 2023 року та є негативним; тривалість обороту зросла до 198 днів.

Уповільнення оборотності власних фінансових ресурсів підприємства пов’язане із збільшенням їх середньорічної суми кожного року. Іншим чинником стало зменшення виручки від реалізації продукції у 2024 році, що мало негативний вплив на уповільнення оборотності капіталу у 2024 році порівняно з 2023 роком.

Показники, які характеризують відношення чистого прибутку до суми фінансових ресурсів, - це показники рентабельності капіталу.

Рентабельність капіталу характеризує співвідношення фінансового результату до середньої суми загального обсягу фінансових ресурсів, виражену у відсотках; рентабельність власного капіталу – відношення чистого прибутку до власного капіталу (у відсотках).

Рентабельність капіталу значно зросла у 2023 році – рівень показника склав 21,62%, що на 19,21% більше значення 2022 року. Збільшення рентабельності за цей період пов’язане із зростанням чистого прибутку підприємства та характеризує позитивні зміни у прибутковості підприємства. У

2024 році на фоні зменшення прибутку показники рентабельності власного капіталу мали негативну динаміку – зменшення на 10,43% порівняно з 2023 роком. Показник склав 11,19%.

Рентабельність власного капіталу значно зросла у 2023 році (до рівня 45,73%), що пов’язано із зростанням чистого прибутку, у 2024 році показник зменшився до 19,81% як наслідок зменшення чистого прибутку та зростання середньої суми власного капіталу підприємства.

Одними із ключових показників, що характеризують фінансові ресурси підприємств є показники фінансової стійкості (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Показники фінансової стійкості ПП «Модуль-АВН» у 2022-2024 роках

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення (+,-)	
				2023/ 2022	2024/ 2023
Коефіцієнт автономії	0,502	0,448	0,719	-0,055	0,271
Коефіцієнт фінансової залежності	0,498	0,552	0,281	0,055	-0,271
Коефіцієнт самофінансування	1,010	0,811	2,553	-0,199	1,742
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,990	1,233	0,392	0,243	-0,842
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними оборотними коштами	0,097	-0,001	0,493	-0,098	0,494
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,107	-0,002	0,381	-0,108	0,383

За нормативами фінансової стійкості коефіцієнт автономії повинен бути більше 0,5. Тобто лише у 2023 році показник не відповідав нормативу, тобто була не достатньою частка власних фінансових ресурсів. Але у 2023 році зміна показників знову негативна, тобто позикові фінансові ресурси перевищили власний капітал. У зв’язку із цим негативною є сума власних оборотних коштів, що вплинуло на значення коефіцієнтів маневреності власного капіталу та забезпечення оборотних активів власними оборотними коштами, що характеризує нестачу власних коштів для фінансування оборотних активів підприємства.

Необхідно відмітити позитивну зміну показників у 2024 році, показники фінансової стійкості відповідають нормативним значенням, що характеризує переважання власних фінансових ресурсів у загальній сумі фінансових ресурсів підприємства, достатнім є значення власних оборотних коштів.

Окрім показників фінансової стійкості, для її оцінки визначають тип фінансової стійкості (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Оцінка типу фінансової стійкості ПП «Модуль-АВН» у 2022-2024 роках

тис. грн.

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Власні оборотні кошти	171,5	-2,6	793
Запаси	1474,5	1764,0	1456,8
Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів для формування запасів	-1303	-1766,6	-663,8
Довгострокові зобов'язання	998	1080,1	0
Разом власних оборотних коштів і довгострокових зобов¢язань	1169,5	1077,5	793
Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових кредитів для формування запасів	-305	-686,5	-663,8
Короткострокові кредити та позики	596	1024,3	1024,3
Разом основних джерел формування запасів	1765,5	2101,8	1817,3
Надлишок (+), нестача (-) основних джерел формування запасів	291	337,8	360,5
Тип фінансової стійкості	Нестійкий	Нестійкий	Нестійкий

Джерелами формування запасів є власний, довго- та короткостроковий капітал у 2022 та 2023 роках, а у 2024 році лише власний капітал та короткостроковий позичений. Тому протягом всього періоду дослідження тип фінансової стійкості, який характерний для ПП «Модуль-АВН» - це нестійкий.

Для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства також визначають показники ділової активності та рентабельності. На основі дод. Б.1-Б.3 проведемо розрахунок основних показників ділової активності та рентабельності підприємства (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Оцінка показників ділової активності, ліквідності та рентабельності ПП «Модуль-АВН» у 2022-2024 роках

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення (+,-)	
				2023/ 2022	2024/ 2023
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги	170,531	187,148	112,322	16,617	-74,826
Період інкасації дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, дні	2	2	3	0	1
Коефіцієнт оборотності запасів	2,087	2,184	2,141	0,097	-0,043
Тривалість обороту запасів, дні	172	165	168	-8	3
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги	3,673	3,254	3,094	-0,419	-0,160
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, дні	98	111	116	13	6
Тривалість операційного циклу, дні	175	167	171	-8	5
Тривалість фінансового циклу, дні	77	56	55	-20	-1
Продуктивність праці	117,40	196,51	191,57	79,11	-4,94
Фондовіддача	2,000	2,261	2,314	0,261	0,053
Рентабельність активів, %	2,41	21,62	11,19	19,21	-10,43
Рентабельність необоротних активів, %	5,24	48,18	25,03	42,94	-23,15
Рентабельність оборотних активів, %	4,46	39,21	20,22	34,75	-18,99
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,962	2,052	1,973	-0,910	-0,079
Коефіцієнт критичної оцінки	0,488	0,330	0,186	-0,158	-0,144
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,322	0,252	0,142	-0,070	-0,110

У 2023 році в результаті збільшення виручки від реалізації продукції пришвидшилась оборотність дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, запасів, зросла продуктивність праці та фондовіддача, зменшилась тривалість операційного циклу. В результаті такої позитивної динаміки операційного циклу та зростання тривалості одного обороту кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги зменшилась тривалість фінансового циклу на 20 днів. Тобто у 2023 році можна стверджувати про позитивну

динаміку ефективності використання фінансових ресурсів. Цей висновок підтверджує і динаміка показників рентабельності – як необоротних, так і оборотних, капіталу (активів), на що вплинуло збільшення чистого прибутку підприємства.

У 2024 році ситуація зворотня – в результаті зменшення виручки від реалізації продукції уповільнилась оборотність дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, запасів, зросла тривалість операційного циклу, зменшилась продуктивність праці. В результаті зменшення чистого прибутку негативною є динаміка показників рентабельності – як необоротних, так і оборотних, капіталу (активів). Така динаміка показників свідчить про зменшення ефективності використання фінансових ресурсів у 2024 році порівняно з 2023 роком.

Показник поточної ліквідності має нормативне значення в межах 1–1,5, однак фактичний показник перевищує цей рівень, що свідчить про достатню та навіть надмірну кількість оборотних активів для покриття поточних зобов’язань. Це, в свою чергу, пов’язано із високою часткою запасів та переважанням оборотних активів у структурі майна (дод. В), що характеризує напрями вкладання фінансових ресурсів.

Рівень абсолютної ліквідності знаходиться в межах нормативу (0,2–0,3), а його фактичні значення становили 0,322 у 2022 році, 0,252 у 2023 році та 0,142 у 2024 році. Динаміка показника – зменшення, аж до рівня нижчого за норматив, що свідчить про дефіцит грошових коштів.

Коефіцієнт проміжної ліквідності є нижчим за нормативні 0,7–0,8, що свідчить про недостатній рівень середньоліквідних активів і переважання малоліквідних активів, зокрема запасів.

Отже, ПП «Модуль-АВН» володіє певним потенціалом у сфері формування фінансових ресурсів, проте ефективність їх використання потребує подальшого вдосконалення. Основними джерелами фінансування підприємства є власний капітал (а в його складі у 2024 році нерозподілений прибуток) та короткострокові зобов’язання у звітному (2024) році, які повністю формуються

за рахунок кредиторської заборгованості, переважно заборгованості за товари, роботи, послуги. Необхідно відмітити, що підприємство не користується кредитами – ні довгостроковими, ні короткостроковими. У структурі капіталу переважає власний, тобто підприємство є фінансово стійким.

Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів засвідчила низький рівень абсолютної та проміжної ліквідності, занадто високий рівень загальної ліквідності. Тобто структура оборотних активів характеризується високою часткою запасів, що є негативним.

У 2023 році показники оборотності та рентабельності капіталу, активів мали позитивну динаміку порівняно з 2022 роком, а у 2024 році в результаті зменшення виручки від реалізації продукції, чистого прибутку ефективність використання фінансових ресурсів зменшилась, що виражалось в уповільненні оборотності активів, капіталу, зменшенні рівня рентабельності.

Таким чином, підприємству доцільно систематично контролювати структуру джерел формування фінансових ресурсів підприємства та запроваджувати заходи щодо підвищення ефективності використання наявних фінансових ресурсів.

РОЗДІЛ 3
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПП «МОДУЛЬ-АВН»

3.1. Завдання ефективного управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах

Ефективне управління фінансовими ресурсами є ключовим чинником забезпечення стабільності та розвитку підприємства в умовах конкурентного ринку. На основі проведеного аналізу важливо запропонувати комплекс заходів, спрямованих на удосконалення управління фінансовими ресурсами, з урахуванням сучасних економічних умов, внутрішніх особливостей підприємства та результатів аналітичного дослідження.

На нашу думку, першочерговим завданням управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах є формування стратегії управління фінансовими ресурсами, яке на ПП «Модуль-АВН» повинно включати такі етапи:

1. Аналіз і виділення з загальної стратегії розвитку підприємства пріоритетних напрямків для формування стратегії управління фінансовими ресурсами. Плануючи вихід на нові ринки збуту або надання додаткових послуг існує необхідність узгодження цих дій із оцінкою наявних джерел та можливостями залучення позикових фінансових ресурсів, що може бути ускладнено в умовах воєнного стану, особливо для малих підприємств.

2. Розробка першочергових орієнтирів, в основі яких лежать наступні процедури: аналіз стану внутрішнього середовища підприємства, прогнозування і аналіз фінансово-економічного стану зовнішнього середовища, пошук та виявлення сильних та слабких сторін. Слід відмітити, що сучасних умовах, з одного боку, вирішення даного завдання ускладнене, а з іншого – підприємство може скористатись моментом, що велика кількість підприємств

призупинила діяльність в Україні, відповідно є можливість замінити їх на ринку. На нашу думку, сильними сторонами підприємства є те, що воно розташоване на відносно безпечній території, має тривалий період функціонування (засноване 2005 року), має налагоджені зв'язки з покупцями та постачальниками. Додатковими можливостями є те, що прогнозується збільшення попиту на товари для будівництва, а підприємство займається виготовленням бетонозмішувачів, у зв'язку із повномасштабним вторгненням з ринку вийшло багато конкурентів. Слабкими сторонами роботи є те, що не проводиться в належній мірі фінансовий аналіз та фінансове планування, не достатньо використовуються інформаційні системи і технології, зменшується обсяг чистого прибутку. Загрозами роботі підприємства є: цінова конкуренція, товаровиробники (великі та середні підприємства), зростання цін на технології тощо.

3. Адаптація до умов зовнішнього середовища. Наразі ПП «Модуль-АВН» як і велика кількість підприємств функціонує у складних умовах воєнного стану, ситуація нестабільна і вимагає швидкого та оперативного реагування на всі виклики.

4. Визначення головних напрямків щодо формування, накопичення, розподілу ресурсів.

5. Пошук нових джерел позикових коштів.

6. Формування основних елементів стратегії управління фінансовими ресурсами, а саме: планування та контроль фінансових ресурсів, вибір відповідних фінансових інструментів, аналіз і оцінка фінансових ризиків, організаційно-правове оформлення. Особливу увагу варто звернути на фінансове прогнозування та планування, якому не відводиться належна роль на підприємстві, оскільки воно не є державним та відповідно складання фінансових планів не є обов'язковим.

7. Аналіз та контроль за стратегією управління фінансовими ресурсами.

В межах даних стратегічних завдань, варто виконувати тактичні дії, пов'язані із щоденною фінансовою роботою на підприємстві.

Проаналізувавши фінансові ресурси ПП «Модуль-АВН» та враховуючи сучасні умови господарювання в Україні, можна виділити такі основні слабкі сторони та загрози функціонування підприємства:

– підприємство не може вчасно погасити свої короткострокові зобов’язання за рахунок високоліквідних активів, на що вказують низькі значення коефіцієнта абсолютної ліквідності та проміжної ліквідності;

– висока частка запасів у структурі оборотних активів, що веде до уповільнення їх обертання, додаткових витрат, зменшення рівня ліквідності;

– у звітному 2024 році зменшились обсяги реалізації та сума чистого прибутку, що має негативний вплив на оборотність активів та капіталу, рівень рентабельності майна;

– політичний та економічний ризик, який наразі діє на всій території України у зв’язку із військовим станом.

Вирішення даних проблем сприятиме підвищенню ефективності господарювання в цілому та фінансових ресурсів, зокрема.

Для цього пропонуємо наступні заходи:

– зменшити частку короткострокових зобов'язань у пасивах підприємства. Необхідно як джерелу фінансування за рахунок позикових коштів перевагу надавати саме довгостроковому капіталу, адже поточні зобов’язання досить нестабільне джерело фінансування. Проте необхідно відмітити, що позиковий капітал є джерелом формування лише оборотних активів, тому з точки зору фінансової стійкості ситуація є нормальною, але якщо для нарощування фінансового потенціалу підприємство фінансуватиме придбання необоротних активів, то потрібно робити це за рахунок довгострокового позикового капіталу;

– враховувати переваги та недоліки кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги як джерела фінансування. Таке джерело фінансування є ключовим елементом позикового капіталу, тому необхідно підкреслити, що позитивом для підприємства є те, що дане джерело фінансування є безкоштовним, що несе великий плюс, але варто виконувати вчасно договірні

зобов’язання щодо її погашення, щоб уникнути штрафних санкцій, а також не втратити надійних постачальників. «Кредиторська заборгованість, з одного боку, – найбільш привабливий спосіб фінансування, оскільки комерційне кредитування має мінімальну вартість та спрощену процедуру юридичного оформлення. З іншого боку, через великі відстрочки або взагалі прострочення сплати окремих платежів у підприємства можуть виникнути проблеми з постачанням продукції, що, своєю чергою, загрожує стабільності його роботи» [45, с. 32];

– збільшити суму грошових коштів на рахунку, але лише до мінімальної межі, щоб вони становили 20% від короткострокових зобов’язань відповідно до нормативів ліквідності, адже це забезпечує певний рівень платоспроможності підприємства;

– аналізувати дебіторську заборгованість, незважаючи на її невелику суму. Необхідно детально проаналізувати склад дебіторів, запевнитись, що не минає строк позовної давності щодо погашення заборгованості, та намагатись уникати співпраці із покупцями, які не виконують свої договірні зобов’язання. Також необхідно розглянути можливість рефінансування дебіторської заборгованості, тобто продажу права на вимогу боргу, наприклад, банківським установам, що може бути наразі ускладнено в Україні у зв’язку з війною.

Управління фінансовими ресурсами займає ключову роль у забезпеченні ефективного функціонування підприємства, оскільки воно охоплює процеси формування, розподілу та використання фінансових потоків з метою досягнення стратегічних і тактичних цілей. Його основні завдання, на нашу думку, включають:

1. Формування фінансової стратегії та її адаптація до нових умов господарювання − управління фінансами є основою прийняття стратегічних рішень щодо розвитку, інвестицій, кредитування та фінансової політики.

2. Фінансове планування − забезпечує узгодження доходів і витрат, оптимізацію бюджетів та прогнозування майбутніх фінансових результатів.

3. Контроль і аналіз − дозволяє виявляти неефективні напрямки витрат,

своєчасно реагувати на відхилення від плану та мінімізувати фінансові ризики.

4. Забезпечення ліквідності та фінансової стійкості − управління фінансовими потоками та джерелами фінансування дає змогу підтримувати платоспроможність підприємства й уникати дефіциту грошових коштів.

5. Підвищення прибутковості − шляхом ефективного інвестування, контролю витрат та управління дебіторською й кредиторською заборгованістю.

Отже, управління фінансовими ресурсами повинно носити комплексний характер та обов'язково повинно бути частиною фінансової стратегії управління, яка реалізується через конкретні тактичні дії. Виконання окремих напрямів підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів ускладнюється війною в Україні, проте необхідно аналізувати та робити виважені кроки, які можливі наразі. Першочерговим є забезпечення належного рівня платоспроможності, робота з дебіторами, переорієнтація на довгострокові джерела формування позикового капіталу. Важливу роль відіграє прогнозування обсягу і структури фінансових ресурсів підприємства.

Таким чином, управління фінансовими ресурсами є не лише інструментом щоденного забезпечення діяльності підприємства, а й важелем досягнення його довгострокових конкурентних переваг.

Раціональне управління фінансовими ресурсами підприємства «включає такі етапи:

– виявлення та формулювання проблеми чи задачі управління фінансовими ресурсами підприємства, що має бути вирішена через використання минулого досвіду та наявних даних;

– прийняття виваженого управлінського рішення щодо використання фінансових ресурсів та його реалізація;

– аналіз результатів прийнятого рішення з погляду можливих способів його модифікації чи зміни, а також урахування його результатів у процесі нагромадження досвіду, який цілком може бути використаний у майбутньому» [33].

Система управління фінансовими ресурсами підприємства вважається

ефективною тоді, коли вона не лише сприяє оптимальному використанню наявних фінансових коштів, але й забезпечує систематичний і цілеспрямований пошук нових можливостей для сталого розвитку підприємства.

Отже, сучасні умови господарювання, що характеризуються високою динамічністю, нестабільністю економічного середовища, посиленням конкуренції, технологічними змінами та геополітичними викликами (зокрема, для підприємств України – впливом воєнних дій), висувають критично важливі вимоги до ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства. Успішне функціонування та подальший розвиток підприємства безпосередньо залежать від здатності своєчасно акумулювати достатній обсяг фінансових ресурсів, раціонально їх розподіляти та ефективно використовувати для досягнення стратегічних цілей.

Основними завданнями ефективного управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах є: забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства шляхом підтримання оптимальної структури капіталу, контролю за рівнем ліквідності та своєчасного виконання фінансових зобов'язань; оптимізація структури активів з метою підвищення їхньої дохідності та ліквідності, мінімізації ризиків та забезпечення відповідності потребам операційної діяльності; підвищення ефективності використання фінансових ресурсів через впровадження сучасних методів управління витратами, оптимізацію інвестиційної діяльності та максимізацію прибутковості; забезпечення фінансової безпеки підприємства шляхом мінімізації впливу негативних зовнішніх та внутрішніх факторів, управління фінансовими ризиками та захисту фінансових інтересів; адаптація фінансової стратегії до швидкозмінних умов зовнішнього середовища, включаючи врахування впливу воєнних дій, макроекономічної нестабільності та технологічних інновацій.

Виконання цих завдань потребує від керівництва підприємства глибокого розуміння фінансових процесів, застосування сучасних інструментів фінансового аналізу та планування, а також здатності оперативно приймати обґрунтовані управлінські рішення в умовах невизначеності. Ефективне

управління фінансовими ресурсами є не лише запорукою виживання підприємства в складних сучасних умовах, але й створює міцну основу для його подальшого зростання та розвитку.

3.2. Прогнозні показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Для ефективного формування та використання фінансових ресурсів підприємству варто враховувати низку рекомендацій. У короткостроковій перспективі доцільно забезпечувати належний рівень платоспроможності та ліквідності для своєчасного виконання поточних зобов'язань, раціонально використовувати фінансові ресурси, а також здійснювати контроль за виробничими та збутовими процесами з метою підвищення рентабельності. У довгостроковій перспективі важливо обрати оптимальне співвідношення між власним і позиковим капіталом для забезпечення стабільної платоспроможності у майбутньому.

Основними джерелами формування капіталу підприємства виступає власний та позиковий капітал, які відрізняються та мають певні особливості формування і використання.

«Аналізуючи джерела фінансування майна, необхідно виходити із твердження, що відповідно до нормативів фінансової стійкості бажана частка власного капіталу повинна бути більше 50%. Також варто враховувати, що довгострокові зобовязання є менш ризиковим джерелом фінансування, ніж короктостроковий позичений капітал» [23, с. 69].

Проте, окрім дотримання нормативу фінансової стійкості, при формуванні фінансових ресурсів варто також орієнтуватись і на показники ефективності роботи підприємства. Тобто забезпечити достатній рівень фінансової стійкості можна, збільшуючи рівень власних фінансових ресурсів, а

залучаючи позикові кошти – збільшити ефективність та досягти конкурентних переваг.

Це пов’язане із перевагами та недоліками власних та позикових фінансових ресурсів.

Зокрема, власний капітал має такі переваги та недоліки (рис. 3.1).

Переваги та недоліки власного капіталу відображає рис. 3.1.

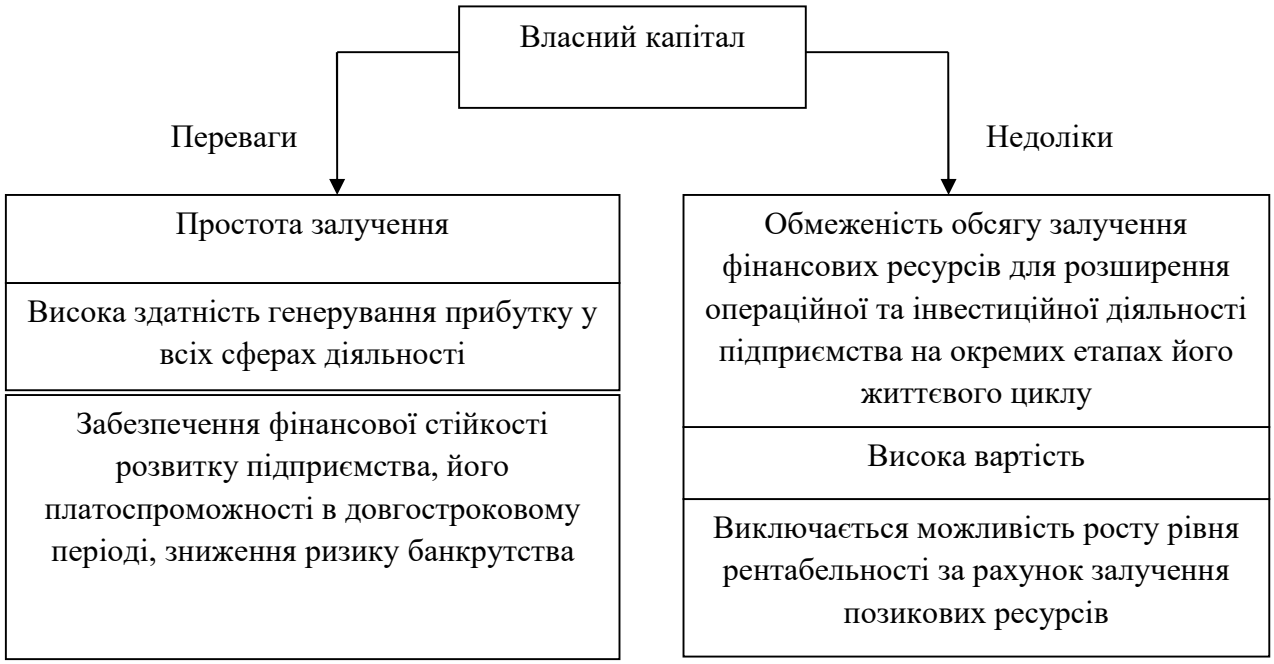

Рис. 3.1. Переваги та недоліки власного капіталу

Складено за даними [36]

Таким чином, підприємство, яке використовує тільки власний капітал, має найвищу фінансову стійкість. Коефіцієнт автономії дорівнює одиниці, але обмежує темпи свого розвитку, тому що не може забезпечити формування необхідного обсягу активів у періоди сприятливої кон’юнктури ринку і не використовує фінансові можливості приросту прибутку на вкладений капітал.

В умовах нестачі власних фінансових ресурсів підприємство залучає для фінансування активів також позиковий капітал, що представлений у вигляді зобов’язань підприємства (рис. 3.2).

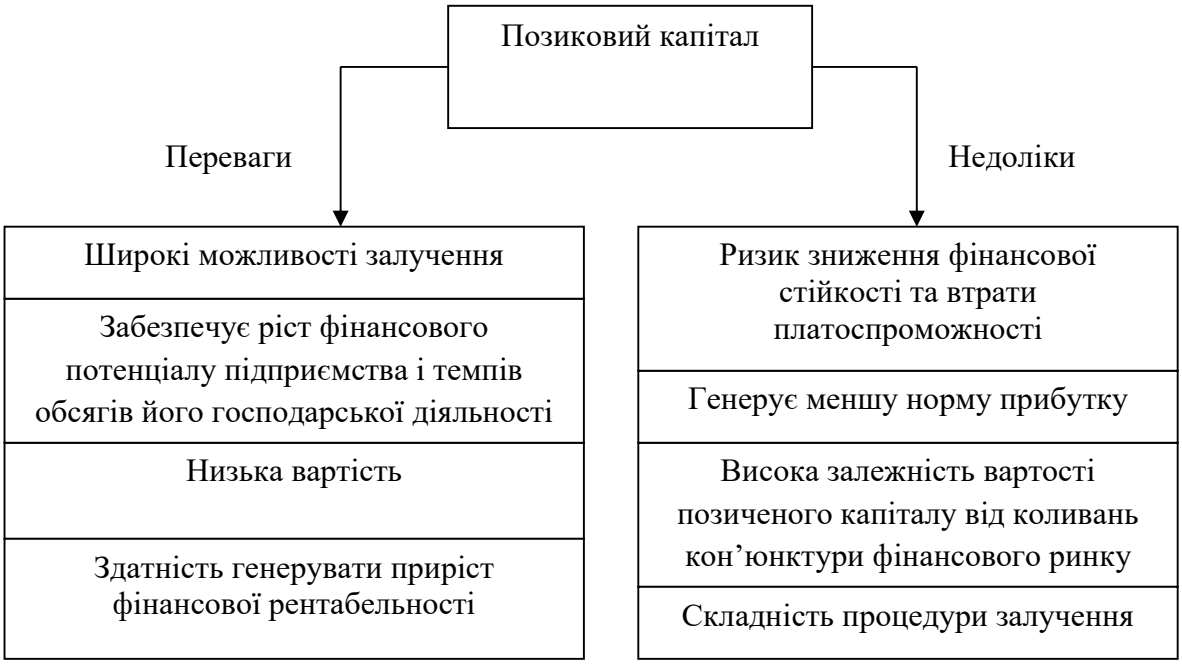

Рис. 3.2. Переваги та недоліки позикового капіталу

Складено за даними [36]

Таким чином, підприємство, що використовує позиковий капітал, має більш високий фінансовий потенціал свого розвитку (за рахунок формування додаткового обсягу активів) і можливості приросту фінансової рентабельності діяльності, однак більшою мірою генерує фінансовий ризик і загрозу банкрутства (зростаючи в міру збільшення питомої ваги позикових коштів у загальній сумі використовуваного капіталу).

Як вже зазначалось, ПП «Модуль-АВН» не використовує кредитів – ні коротко-, ні довгострокових для фінансування.

Для використання переваг позикових ресурсів, зокрема нарощення фінансового потенціалу, розширення обсягів діяльності розглянемо можливість залучення довгострокового кредиту в 900 тис.грн. для модернізації основних засобів при заданому рівні рентабельності. Наразі держава пропонує програму підтримки малого бізнесу «Доступні кредити 5-7-9». Для розрахунку візьмемо ставку 9% і за критерієм фінансового левериджу визначимо доцільність залучення кредиту.

Наразі сума власного капіталу становить 2081,3 тис.грн., поточні зобов'язання 815,2 тис.грн. Розглянемо можливість формування додаткового обсягу фінансових ресурсів за рахунок власних коштів і кредиту.

1 варіант: власний капітал=2081,3+900=2981,3 тис.грн.; поточні зобовязання = 815,2 тис.грн.

ЕФЛ1=(11,19-9)*(1-0)*0,273=0,06;

2 варіант: власний капітал=2081,3 тис.грн.; позиковий капітал = 815,2+900=1715,2 тис.грн.

ЕФЛ2=(11,19-9)*(1-0)*0,824=1,8.

Підприємство не є платником податку на прибуток, саме тому податковий коректор не впливає на показник ефекту фінансового важеля.

Отже, ефект фінансового важеля показує, що залучення позикового капіталу призведе до більшого приросту рентабельності власного капіталу. Проте ставка кредитування повинна бути меншою за 11% - рівень рентабельності активів.

Тому пропонуємо підприємству розглянути можливості залучення позики для оновлення основних засобів, що матиме позитивний вплив на виручку та прибуток.

Також слід проаналізувати як такі зміни вплинуть на показники фінансової стійкості.

1 варіант: власний капітал=2081,3+900=2981,3 тис.грн.; поточні зобовязання = 815,2 тис.грн.

К автономії=2981,3/(2981,3+815,2)=2981,3/ 3796,5=0,785

2 варіант: власний капітал=2081,3 тис.грн.; позиковий капітал = 815,2+900=1715,2 тис.грн.

К автономії=2081,3/(2081,3+1715,2)=2081,3/ 3796,5=0,548

Таким чином, за нормативами фінансової стійкості варіант залучення довгострокового кредиту теж є прийнятним, адже нормативи фінансової стійкості залишаються в межах прийнятних значень, частка власних фінансових ресурсів більше 50%.

На основі динаміки показників власного капіталу та поточних зобов'язань підприємства за 2022-2024 роки за допомогою функції «Forecast» спрогнозуємо виручку від реалізації продукції, чистий прибуток, власний капітал та поточні зобов'язання та на їх основі показники ефективності використання фінансових ресурсів. Отже, прогнозна сума виручки від реалізації становитиме 3741,8 тис.грн., чистого прибутку 699,2 тис.грн., власний капітал 2270,6 тис.грн., поточні зобов'язання 1031 тис.грн., тоді загальна сума фінансових ресурсів становитиме 3301,8 тис.грн. Прогнозна середня сума фінансових ресурсів у 2025 році становитиме 3099,1 тис.грн. На основі прогнозованих вихідних даних визначимо показники оборотності та рентабельності фінансових ресурсів підприємства (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Прогнозні показники стану фінансових ресурсів ПП «Модуль-АВН» на 2025 рік

Показники	2024 рік	2025 рік (прогноз)	Відхилення 2025 року до 2024 року
Коефіцієнт оборотності капіталу	1,028	1,207	0,179
Коефіцієнт завантаження капіталу	0,973	0,828	-0,145
Тривалість обороту капіталу, дні	350	298	-52
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,821	1,720	-0,101
Рентабельність капіталу, %	11,19	22,56	11,37
Рентабельність власного капіталу, %	19,81	32,13	12,32
Коефіцієнт незалежності	0,719	0,688	-0,031

Отже, прогнозні показники засвідчують незначну зміну структури капіталу – зменшення питомої ваги власного капіталу з 71,9% до 68,8%, проте це достатньо високий рівень фінансової стійкості. Разом з тим, прогноз показав підвищення оборотності загальної суми фінансових ресурсів, зменшення тривалості обороту капіталу на 52 дні, збільшення рентабельності капіталу на 11,37% та рентабельності власних фінансових ресурсів на 12,32%. Зменшення

незначне коефіцієнта оборотності власного капіталу не є критичним та пов’язане із зростанням середньої суми власного капіталу.

Цей прогноз черговий раз підтверджує, що збільшення позикового капіталу має ряд переваг, які позитивно позначаються на рівні рентабельності власного капіталу, особливо враховуючи, що кредиторська заборгованість безкоштовне джерело фінансування. Таким чином, забезпечення позитивної динаміки показників оборотності передбачає збільшення виручки від реалізації продукції та чистого прибутку.

Враховуючи порядок формування прибутку, він переважно залежить від доходу від реалізації продукції. Тому пропонуємо збільшувати виручку від реалізації продукції, зокрема через онлайн-продажі, просування товарів в соціальних мережах, пом’якшення кредитної політики, адже рівень дебіторської заборгованості невисокий, проте лише надійним і платоспроможним клієнтам з позитивною кредитною історією.

Також важливе значення має оптимізація напрямів вкладення фінансових ресурсів. Вагому роль у підвищенні результативності бізнесу відіграють сучасні інформаційні технології. У сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства підприємства активно впроваджують інформаційні системи, які забезпечують не лише швидку обробку даних, а й прийняття обґрунтованих управлінських рішень у відповідь на зміни в діяльності. Тому інвестиції в інформаційні технології слід розглядати як один із пріоритетів у структурі розподілу фінансових ресурсів підприємства.

Отже, підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів ПП «Модуль-АВН» передбачає впровадження низки стратегічних і тактичних заходів. До основних шляхів слід віднести: оптимізацію структури капіталу; забезпечення раціонального розподілу коштів відповідно до пріоритетів розвитку; впровадження системного фінансового планування та контролю; активне використання інформаційних технологій, зменшення витрат та підвищення оборотності активів.

ВИСНОВКИ

Фінансові ресурси є без перебільшення основою функціонування будь-якого підприємства, забезпечуючи здійснення господарської діяльності, реалізацію інвестиційних проєктів, розвиток інновацій та підтримку конкурентоспроможності. Розглянувши підходи до трактування суті фінансових ресурсів, на нашу думку, їх доцільно визначати як сукупність власного, позиченого, залученого капіталу, вкладеного у активи підприємства з метою виконання завдань фінансово-господарської діяльності та одержання максимального прибутку.

Джерела їх формування можуть мати як внутрішній, так і зовнішній характер. Раціональне поєднання різних джерел фінансування дає змогу підприємству не лише зміцнити свою фінансову стійкість, а й знизити ризики, пов’язані із залученням капіталу. Ефективне використання фінансових ресурсів забезпечує стабільність операційної діяльності, підвищує рівень прибутковості та сприяє довгостроковому розвитку підприємства.

ПП «Модуль-АВН» володіє певним потенціалом у сфері формування фінансових ресурсів, проте ефективність їх використання потребує подальшого вдосконалення. Основними джерелами фінансування підприємства є власний капітал (а в його складі у 2024 році нерозподілений прибуток) та короткострокові зобов’язання у звітному (2024) році, які повністю формуються за рахунок кредиторської заборгованості, переважно заборгованості за товари, роботи, послуги. Необхідно відмітити, що підприємство не користується кредитами – ні довгостроковими, ні короткостроковими. У структурі капіталу переважає власний, тобто підприємство є фінансово стійким.

Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів засвідчила низький рівень абсолютної та проміжної ліквідності, занадто високий рівень загальної ліквідності. Тобто структура оборотних активів характеризується високою часткою запасів, що є негативним.

У 2023 році показники оборотності та рентабельності капіталу, активів мали позитивну динаміку порівняно з 2022 роком, а у 2024 році в результаті зменшення виручки від реалізації продукції, чистого прибутку ефективність використання фінансових ресурсів зменшилась, що виражалось в уповільненні оборотності активів, капіталу, зменшенні рівня рентабельності.

Для ефективного управління фінансовими ресурсами ПП «Модуль-АВН» важливим є: формування фінансової стратегії та її адаптація до нових умов господарювання; фінансове планування, контроль і аналіз; забезпечення ліквідності та фінансової стійкості; підвищення прибутковості − шляхом ефективного інвестування, контролю витрат та управління дебіторською й кредиторською заборгованістю.

Підприємству необхідно розглянути можливості залучення позикового капіталу, зокрема за програмою підтримки малого бізнесу, що дасть змогу наростити фінансовий потенціал, проте потрібно дотримуватись нормативів фінансової стійкості, дотримуючись належної частки власного капіталу. Одним із пріоритетних завдань є збільшення виручки від реалізації продукції та чистого прибутку, що позитивно вплине на власний капітал, який також необхідно збільшувати як джерело фінансування.

Щодо напрямів вкладення коштів, то важливим є оптимізація активів, зокрема за критерієм ліквідності, оскільки підприємство має структуру, в якій переважають оборотні активи, переважно за рахунок запасів. Натомість не вистачає грошових коштів для забезпечення належного рівня абсолютної ліквідності. Важливо вкладати фінансові ресурси у розвиток інформаційних технологій підприємства, нормувати оборотні активи, слідкувати за рівнем дебіторської заборгованості, оновлювати основні засоби.

Успішне управління джерелами формування та напрямами використання фінансових ресурсів є ключовим чинником підвищення ефективності діяльності підприємства, зміцнення його ринкових позицій та забезпечення фінансової безпеки в умовах змінного економічного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамів М. Є., Ганас В. С. Управління фінансовими ресурсами підприємства: процесно-структурований підхід. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. №16. URL: https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-16-04-14 (дата звернення: 23.04.2025)

2. Андрющенко І.Є., Потась С.Г. Методики та інструменти оцінювання фінансового потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. №11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8307 (дата звернення: 23.04.2025)

3. Бердар М.М. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури. 2010. 352 с

4. Бланк І.А. Управління фінансовими ресурсами. Вид.-во «Омега-М». 2011. 768 с.

5. Богма О., Камінський С., Гутник П. Фінансовий потенціал підприємства: методика оцінювання. *SCIENTIA FRUCTUOSA*. 2022. № 2. С. 37-47.

6. Бражник Л.В., Аранчій Д.С., Чоп В.С. Фінансові ресурси підприємства: управління та їх вплив на фінансовий стан. *Цифрова економіка та економічна безпека*. (2023). 5(05). С. 115–120.

7. Бровко Л.І., Бровко Є.І., Крижановський О.О. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності. *Економіка та держава*. 2019. № 9. С. 57–63.

8. Галачинська Т., Рзаєва Т. Г., Рзаєв Г.І. Фінансові ресурси підприємства: теоретичні підходи та напрями аналізу. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 3. С. 25-28.

9. Гвоздєй Н.І., Бондарук І.С., Вінницька О.А. *Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. Економічний аналіз* : зб. наук. праць. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2018. № 1. Том

28. С. 216–221.

10. Гриценко Л.Л., Деркач Л.С. Дослідження формування та використання фінансових ресурсів корпоративного підприємства. *Вісник Сум ДУ. Серія «Економіка»*. 2021. № 2. С. 79–87.

11. Данилків Х. П., Гембарська Н. Є., Когут-Ференс О. І. Теоретичні аспекти управління оборотним капіталом підприємств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*. 2022. №2(10). С. 123-134.

12. Даценко А.М. Фінансове забезпечення підприємств в контексті сталого розвитку національної економіки. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 61. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3775 (дата звернення: 23.04.2025)

13. Дмитрук В. О., Максимець Ю. В. Сутність категорії «капітал підприємства» відповідно до сучасних досліджень в цій сфері. *Ефективна економіка*. 2020. №5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/101.pdf (дата звернення: 23.04.2025).

14. Економіка підприємства: підруч. / за заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : КНЕУ, 2018. 551 с.

15. Євтушевська О.О., Чернов К.І. Теоретичні аспекти власного капіталу підприємства: сутність та структура. *Економіка харчової промисловості*. 2020. Том 12. Випуск 3. С.17-24.

16. Єрешко Ю. О., Товмасян В. Р. Теорія фінансової політики підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 15-16. С. 63–68.

17. Ізюмська В.А. Аналіз теоретичних підходів до визначення дефініції «капітал підприємства». *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 35. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1102/1059 (дата звернення: 23.04.2025).

18. Кавтиш О.П., Чепурний Д.О. Аналіз підходів до управління фінансовим потенціалом підприємств в умовах зростання невизначеності.

Науковий журнал «ECONOMIC SYNERGY». 2023. Випуск 2 (8). С. 159-176.

19. Камінська І.М., Мишко О.А., Шишка Д.С. Методичні підходи до аналізу фінансового потенціалу підприємства. *Економічний форум*. 2020. № 4. С. 107-113.

20. Ковальчук Н.О. Оцінка фінансового потенціалу підприємства. *Економіка та суспільство.* 2021. №34. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1001/959 (дата звернення: 23.04.2025).

21. Ковальчук Н.О., Гаватюк Л.С., Єрмійчук Н.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ ім. Юрія Федьковича: Рута, 2019. 336 с.

22. Ковальчук Н.О., Корбутяк А.Г., Юрій Е.О., Гаватюк Л.С., Сокровольська Н.Я. Фінансовий менеджмент у схемах і таблицях: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Ю.Федьковича. 2021. 128 с.

23. Ковальчук Н.О., Федишин М.П., Жаворонок А.В. Теоретичні аспекти аналізу складу, структури активів та джерел їх фінансування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 23. С.64-69.

24. Кузнєцова Т. В., Лук'янчук Ю. А. Система управління оборотними активами як інструмент забезпечення платоспроможності підприємства. *Вісник НУВГП*. 2023. Випуск 1 (101). С. 56-65.

25. Лазаріді М.М. Теоретико-методичні підходи до визначення сутності фінансових ресурсів підприємства. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. Випуск 22. С.111-117.

26. Мавлєва Д. Е., Лиса О. В. Удосконалення управління фінансовими ресурсами з метою підвищення результативності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 56. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2997 (дата звернення: 23.04.2025).

27. Макаренко Ю.П., Клименко Д.О. Формування оптимальної структури капіталу з метою забезпечення фінансової стійкості підприємства. *Економіка*

та держава. 2022. № 1. С. 45-49.

28. Малій О. Г. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до оцінювання. *Креативний простір України та світу* : колективна монографія. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. С. 217-223.

29. Марусяк Н.Л. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2020. 172 с.

30. Марченко В.М., Власенко А.С. Ідентифікування сутності фінансових ресурсів підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2023. Випуск 74. С. 30-34.

31. Маслиган О.О., Маматова Л.Ш., Жуков С.А., Рибак О.М. Сучасна управлінська парадигма фінансового потенціалу виробничого підприємства. *Економіка та держава*. 2022. №2. С.26-31.

32. Масюк Ю.В., Шкода А.В. Особливості формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 34. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/994 (дата звернення: 23.04.2025).

33. Нечипоренко А.В., Рибалкіна А.О. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів. *Ефективна економіка*. 2020. №11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8361 (дата звернення: 23.04.2025).

34. Нікольчук Ю.М., Лопатовська О.О. Ефективність використання фінансових ресурсів підприємства: теоретико-методичні та практичні аспекти оцінки. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 4 (04). С.59-65.

35. Партин Г.О., Папірник С.Є. Забезпечення фінансової стійкості підприємства за умов нестабільності середовища функціонування. *Економіка підприємства та організація виробництва*. 2022. №3-4 (97-98). С. 129-135.

36. Покиньчереда В.В., Тімченко О.Л. Теоретико-методичні аспекти аналізу оптимальності структури капіталу підприємства. *Ефективна економіка*. 2024. № 8. URL: https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4468 (дата звернення: 23.04.2025).

37. Поліщук Н.В., Заболотна Я.В. Особливості формування капіталу підприємства. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2023. № 4 (84).

С. 118-121.

38. Рамський А. Ю., Васечко Л. І., Пожар А. С. Особливості управління фінансовими ресурсами підприємства в кризових умовах. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2023. №2(12). С. 33-45.

39. Соляник Л. Г., Цуркан І. М., Сорокіна І. Р. Науково-методичні підходи до формування політики управління фінансовими ресурсами підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. №10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9406 (дата звернення: 23.04.2025).

40. Трусова Н.В., Терещенко М.А. Фінансовий аналіз підприємства: методика та практика: навч. посіб. Мелітополь: Мелітоп. міськ. друк. 2019. 272 с.

41. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Н.С. Ситник, С.Д. Смолінська, І.Ф. Ясіновська; за заг. ред. Н.С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 402 с.

42. Форкун І.В., Гордєєва Т.А. Управління залученням фінансових ресурсів підприємства на основі таргетування коефіцієнта фінансового ризику. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 3. С. 262-267.

43. Халатур С.М., Строцький В.В. Актуалізація процедури формування фінансових ресурсів підприємства в умовах цифрової економіки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. №8(08). URL: http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/236 (дата звернення: 23.04.2025).

44. Шевченко Н.В., Мельник С.І. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. у схемах і таблицях. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2022. 224с.

45. Щербань О.Д. Місце кредиторської заборгованості у структурі позикового капіталу підприємства. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2020. Вип. 2(58). С. 30–34. http://www.business-navigator.ks.ua/journals/2020/58_2020/8.pdf (дата звернення: 10.11.2024).